

Mål nr.

4824-16

Enhet 1

Anges vid kontakt med domstolen

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2017 -06- 0 2
D/Dnr	

Västerbergslagens Elnät AB ./ Energimarknadsinspektionen
angående **tillämpning av ellagen**

Ni får tillfälle att yttra er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 17 samt USB-minne.

Om ni yttrar er ska yttrandet vara skriftligt och ha kommit in till domstolen **senast den 1 augusti 2017**. Ange domstolens målnummer som finns längst upp till höger.

OBS! Om Ni faxar eller skickar via e-post behöver Ni inte skicka originalet via post.

Använd helst bara ett sätt att svara (via antingen vanlig post, e-post eller fax). Adresser finns nedan.

Om ni har några frågor kan ni kontakta domstolen.

Åsa Lindqvist
Telefon 013-25 11 50

Dok.Id 290404

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se	013-25 11 40	måndag – fredag 08:00-16:00

Förvaltningsrätten i Linköping
Box 406
581 04 Linköping

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2017-05-26

Mål nr

4824-16

Aktbil

17

Stockholm den 26 maj 2017

Yttrande

Mål nr 4824-16; Västerbergslagens Elnät AB ./. Energimarknadsinspektionen

Västerbergslagens Elnät AB ("Västerbergslagen") inkommer härmed med yttrande över Energimarknadsinspektionens ("Ei") yttrande av den 6 april 2017.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

A. Inledning	3
B. Arbets- och materialomkostnadspålägg	3
1 Omfattningen av prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen	3
2 Ansökan om följdändring är förenlig med kammarrättens domar	5
2.1 Kammarrättens domar i mål nr 129–14 och 101–14	5
2.2 Västerbergslagens Tilläggsmetod är förenlig med kammarrättens domar	6
3 Ei har felaktigt återgivit Västerbergslagens Tilläggsmetod i sitt yttrande	8
C. Ingående kapitalbas	9
4 Ei:s beskrivning av förarbetena till ellagen är oriktig	9
5 Ändamålet med förhandsregleringen	9
6 Ei:s övriga påståenden saknar grund	10

A. Inledning

- 1 En förutsättning för en fungerande elmarknad och förhandsreglering är fastställandet av en korrekt intäktsram, dvs en intäktsram som täcker skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och som ger en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. Detta krävs dels för att elnätsföretagen ska kunna verka på marknaden, dels för att kunderna ska få förutsägbara villkor och priser. Västerbergslagens uppfattning är att Ei inte fäster erforderlig vikt vid detta inom ramen för denna tvist.
- 2 Avseende arbets- och materialomkostnadspålägg påstår Ei att Västerbergslagen vill frångå tillämpningen av schablonen om 8 procent. Detta är inte riktigt och torde bygga på ett missförstånd av vad Västerbergslagen gör gällande. Beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg sker i två steg. I steg ett beräknas det totala pålägget för hela redovisningsenheten genom tillämpning av schablonen om 8 procent. I steg två görs ett avdrag från pålägget för bolag som helt eller delvis "tillverkar" arbete och/eller material i egen regi. Västerbergslagen accepterar steg ett (dvs. schablon om 8 procent) och vänder sig endast emot hur Ei har valt att beräkna avdraget från ersättningen för arbets- och materialomkostnadspålägg för så kallade "mix-företag" i steg två ("**Ei:s Tilläggsmetod**")¹. Ei tycks inte bestrida att Västerbergslagen missgynnas av Ei:s Tilläggsmetod och inte heller att Västerbergslagen därmed inte får skälig ersättning såsom ellagen föreskriver. I stället bygger Ei:s bestridande på dels en oriktig tolkning av kammarrättens domar, dels en oriktig tolkning av syftet med 15 kap. 5 § ellagen. Ei:s grunder för bestridande kommer i detta avseende att bemötas i avsnitt B.
- 3 Avseende justering av den ingående kapitalbasen efter tillsynsperiodens utgång noterar Västerbergslagen att Förvaltningsrätten i Linköping den 19 maj 2017 prövade aktuell fråga i mål nr 8058–16 och bekräftade att en sådan justering kan ske. Avseende denna fråga gör Ei en rad felaktiga påståenden i sitt yttrande. Det påstås att förarbetena till ellagen föreskriver att omprövning av den ingående kapitalbasen "endast" kan ske innan tillsynsperiodens utgång. Vidare görs det gällande att den föreslagna justeringen skulle stå i strid med elmarknadsdirektivet och ellagen. Båda dessa påståenden är enligt Västerbergslagen felaktiga. Avslutningsvis påstås att Ei aldrig har uppmanat elnätsföretagen att rapportera felaktigheter i den ingående kapitalbasen för justering *efter* tillsynsperiodens utgång trots att detta uttryckligen framgår av Ei:s egen handbok. Ei:s påståenden avseende den initiala kapitalbasen kommer att bemötas i avsnitt C.

B. Arbets- och materialomkostnadspålägg

- 1 **Omfattningen av prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen**
- 4 Ei påstår att Kammarrätten i Jönköpings domar i mål nr 129–14 och 101–14 inte kan ligga till grund för den begäran om följdändring som framställts av Västerbergslagen. Anledningen till detta uppges vara förutsättningarna som gällde för E.ON i mål 129–14 ("**E.ON-domen**") inte var exakt desamma som för Västerbergslagen. Dessa påståenden är felaktiga.

¹ Se en utförlig redogörelse för innebörden av Ei:s Tilläggsmetod i Bilaga 15.

5 5 kap. 15 § ellagen har följande lydelse:

”Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska nätmyndigheten, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.”

6 Bestämmelsen har två huvudsakliga syften.

7 För det första säkerställer 5 kap. 15 § ellagen att alla elnätsföretag behandlas lika.² Ett elnätsföretag som väljer att överklaga ett beslut ska inte hamna i en bättre sits än de elnätsföretag som inte överklagat. Därför ges övriga elnätsföretag möjligheten att ansöka om följdändring för det fall det överklagande elnätsföretagets talan vinner bifall.

8 För det andra finns ett praktiskt syfte i att samtliga elnätsföretag (drygt 160) inte behöver överklaga samtliga beslut för att undvika rättsförluster.³ 5 kap. 15 § ellagen möjliggör att elnätsföretagen driver pilotmål. När dom meddelats kan följdändring ske för övriga berörda elnätsföretag som inte överklagat och därmed kan ett stort antal processer undvikas. Med beaktande av den relativt omfattande mängd överklaganden som föranletts av Ei:s beslut efter införandet av förhandsregleringen ska detta syfte inte underskattas.

9 Av första stycket i 5 kap. 15 § ellagen framgår att en följdändring är möjlig om (i) allmän förvaltningsdomstol ändrat en intäktsram genom dom och (ii) ”grunden för ändring” är tillämplig för ett annat elnätsföretag. Frågan i förevarande mål är således vad grunden i de tidigare målen var och hur smalt grunden ska tolkas inom ramen för en följdändring. Ei fokuserar i sitt yttrande inte alls på grunden för elnätsföretagets talan i E.ON-domen. Istället synes Ei mena att exakt samma förutsättningar och omständigheter som i E.ON-domen måste vara för handen för att en följdändring ska kunna ske. En sådan tillämpning är dock oförenlig med 5 kap 15 § ellagen.

10 Elnätsföretagen har olika objektiva förutsättningar för sin verksamhet. Elnätsföretag organiserar sig något olika. Exakt samma förutsättningar föreligger därmed sällan. Detta beror på en rad faktorer såsom elnätsföretagets geografiska läge, typ av distribution, storlek, investeringsstrategier, tillgång på egen personal m.m. Detta medför att alltför generaliserande beräkningsmodeller och schabloner kan gynna vissa elnätsföretag framför andra, vilket strider mot såväl ellagen som grundläggande förvaltningsrättsliga principer om likabehandling.

11 Ett elnätsföretag som missgynnats av en generaliserande modell kan överklaga Ei:s beslut och som grund ange att metoden som tillämpats strider mot likabehandlingsprincipen eftersom den ger olika utfall pga. hur elnätsföretagets verksamhet har organiserats. Om en sådan talan vinner bifall och allmän förvaltningsdomstol slår fast att modellen *de facto* behandlar elnätsföretag olika pga. hur de organiserats ger det en möjlighet för samtliga elnätsföretag som missgynnats av den underkända modellen att begära följdändring. Det

² Prop. 2008/09:141, sidorna 42-43.

³ Prop. 2008/09:141, sidorna 42-43.

krävs i sådana fall inte att förutsättningarna för övriga elnätsföretag är exakt desamma såvida elnätsföretaget missgynnats av tillämpningen av det underkända beslutet.

- 12 Om exakt samma omständigheter skulle utgöra en förutsättning för tillämpningen av 5 kap. 15 § ellagen skulle syftet med bestämmelsen gå förlorat. Det skulle innebära att elnätsföretag som inte har samma objektiva förutsättningar eller inte bedrivit sin verksamhet enligt exakt samma principer som det överklagade elnätsföretaget – men på liknande sätt blivit missgynnad av det överklagade beslutet – inte skulle kunna ansöka om följdändring. Effekten av detta skulle i praktiken bli att elnätsföretagen behandlas olika, vilket strider mot ellagen och likabehandlingsprincipen. Vidare skulle det praktiska syftet med 5 kap. 15 § ellagen gå förlorat då Ei:s tolkning skulle tvinga elnätsföretag att överklaga betydligt fler beslut för att undvika risken att inte kunna begära följdändring pga. att omständigheterna mellan elnätsföretagens förutsättningar varierar.
- 13 Avslutningsvis bör det noteras att Ei i yttrandet framhåller att följdändring är ett ”*separat beslut som kommer före beslutet om fastställandet av den slutliga intäktsramen*”⁴. Något slutligt beslut om intäktsramen (som har vunnit laga kraft) har inte fattats i förevarande fall då det överklagats dels avseende arbets- och materialomkostnadspåslag, dels avseende ingående kapitalbas. För det fall rätten anser att Västerbergslagens överklagade avseende arbets- och materialomkostnadspåslag inte kan beaktas inom ramen för prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen gör Västerbergslagen gällande att samma grund ska beaktas av Ei vid det nya beslutet om fastställande av den slutliga intäktsramen.

2 Ansökan om följdändring är förenlig med kammarrättens domar

- 14 Ei påstår att Kammarrätten i Jönköpings domar i mål nr 129–14 och 101–14 har fastslagit en metod för beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg och Västerbergslagen genom sin ansökan om omprövning gör gällande att en annan metod ska tillämpas. Detta är dock en oriktig beskrivning av såväl kammarrättens domar som Västerbergslagens talan.

2.1 Kammarrättens domar i mål nr 129–14 och 101–14

- 15 Den relevanta omständigheten för tillämpningen av 5 kap. 15 § ellagen är den *grund* som E.ON anfört för sin talan i mål nr 129–14. Istället för att redogöra för denna, eller kammarrättens domskäl, har Ei i yttrandet valt att citera ett stycke ur kammarrättens dom som inte avser den huvudfråga rätten tog ställning till. Därutöver misstolkar Ei det citerade stycket som en hänvisning till förvaltningsrättens dom och drar därefter oriktiga slutsatser av innebörden av förvaltningsrättens domskäl. Rätten uppmanas därför läsa E.ON-domen.
- 16 Som framgår av sidorna 16–19 i E.ON-domen⁵ var grunden för E.ON:s talan att bolaget missgynnas av den metod Ei valt då tillämpningen av metoden ger olika utfall beroende på om elnätsföretaget är tillverkande eller förvärvande. E.ON menade att bolaget ”*får därigenom inte täckning för arbets- och materialomkostnadspålägg genom intäktsramen*”⁶.
- 17 Den huvudsakliga frågan för prövning i E.ON-domen var således huruvida det är förenligt med ellagen att, vid fastställande av arbets- och materialomkostnadspålägg, behandla ”tillverkande” och ”förvärvande” elnätsföretag enligt samma förenklade beräkningsmodell.

⁴ Ei:s yttrande, sidan 1.

⁵ Se även sidorna 15–18 i Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål 8031–11.

⁶ Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14, sidan 18.

Vidare bedömdes vilken bevisning som ansågs krävas för att visa att kostnaderna hade aktiverats.

- 18 Kammarrätten framhöll inledningsvis följande generella princip för beräkningen av kapitalbasen:
- ”Vad gäller beräkning av kapitalbasen sägs att denna ska vara utformad så att beräkningen blir rättvisande mellan olika företag samt att den ska vara enkel och motsvara högt ställda krav på förutsägbarhet och transparens. Vidare uttalas att vissa förenklade beräkningsmodeller måste accepteras och att schabloniseringar måste tillåtas för att göra regleringen enkel och transparent. Metoden ska vara generell användbar och samtidigt behandla nätföretagen lika (prop. 2008/09:141 s. 63 – 65, 70 – 71 och 77).”⁷ (vår understrykning)
- 19 Det framhölls därmed att vissa förenklade beräkningsmodeller och schabloner accepteras under förutsättning att elnätsföretagen behandlas lika. Med detta avses inte att modellen måste tillämpas på samtliga elnätsföretag utan att den förenklade modell/schablon som tillämpas måste ge ett utfall som inte innebär att elnätsföretagen behandlas olika.
- 20 Ei medgav i målet att utfallet av den metod Ei tillämpade innebar att elnätsföretag kompensades olika beroende på hur företagen valt att organisera sin verksamhet. Detta fastslogs även av förvaltningsrätten och kammarrätten.⁸ Den metod som Ei tillämpat för samtliga elnätsföretag (tillverkande, förvärvande och mix-företag) underkändes därmed som en generell tillämpbar metod. Vidare slog kammarrätten fast att det beviskrav som Ei uppställt för aktiverade kostnader var för långtgående.
- 21 Sammanfattningsvis innebar E.ON- domen att allmän förvaltningsdomstol slog fast att Ei:s beräkning av arbets- och materialomkostnadspåslag inte var förenlig med ellagen. Grunden för elnätsföretagets talan var att metoden innebar att elnätsföretagen behandlades olika beroende på om de var tillverkande eller förvärvande. Av detta följer att Ei är tvunget att anpassa metoden så att den inte missgynnar ett elnätsföretag beroende på hur det har valt att organisera sin verksamhet. Det är denna grund som Västerbergslagen har lagt till grund för sin ansökan om följdändring.
- 2.2 Västerbergslagens Tilläggsmetod är förenlig med kammarrättens domar
- 22 Som tidigare redogjorts för fastställer inte kammarrättens domar en exakt beräkningsmodell för arbets- och materialomkostnadspålägg, utan endast principerna för hur en sådan beräkning ska göras. Hur arbets- och materialomkostnadspålägg ska beräknas skiljer sig något åt beroende på hur elnätsföretaget är organiserat.
- 23 Som redogjorts för ovan sker beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg i två steg. Vid beräkningen av Västerbergslagens pålägg har Ei i det första steget utgått från schablonen om 8 procent, vilket Västerbergslagen inte invänder emot. I steg två har dock Ei:s Tilläggsmetod tillämpats för att anpassa utfallet till de speciella förhållandena som gäller för mix-företag. Det är Ei:s Tilläggsmetods förenlighet med kammarrättens domar som detta mål rör.

⁷ Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14, sidan 24.

⁸ Kammarrätten i Jönköpings dom i mål 129-14, sidan 39-40 och Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål 8031-11, sidorna 21-22.

- 24 Ei:s Tilläggsmetod har aldrig tidigare varit föremål för prövning av domstol. I Ei:s yttrande ges skenet av att Ei tillämpat samma metod avseende Västerbergslagen som i förhållande till E.ON i kammarrättens dom. Detta är dock felaktigt då Ei:s Tilläggsmetod inte tillämpats i E.ON-målet eftersom E.ON inte var ett mix-företag.
- 25 Västerbergslagen gör gällande att Ei:s Tilläggsmetod inte är förenlig med kammarrättens domar eftersom den inte beaktar elnätsföretags verkliga fördelning mellan arbets- och materialkostnader (dvs. hur elnätsföretagen organiserar sina verksamheter). Västerbergslagen har därför tagit fram en tilläggsmetod som tar höjd för den verkliga fördelningen mellan arbets- och materialkostnader och som därmed är förenlig med de principer som kammarrätten fastslagit ("Västerbergslagens Tilläggsmetod"). Västerbergslagens Tilläggsmetod har utförligt redogjorts för i det kompletterande överklagandet. I anledning av Ei:s yttrande vill Västerbergslagen dock göra följande förtydliganden avseende skillnaden mellan de två tilläggsmetoderna.
- 26 Beräkningen av ersättningen för arbets- och materialomkostnadspålägg utgår alltså ifrån att schablonen om 8 procent tillämpas på *hela* nätföretagets redovisningsenhet (dvs. hela elnätet). Om ett elnätsföretag dock är ett mix-företag och "tillverkar" material eller arbete i egen regi ska avdrag göras från den beräknade ersättningen enligt schablonen. Det är hur detta avdrag beräknas som förevarande mål avser. Kammarrätten har i E.ON-domen klargjort att beräkningen inte får missgynna elnätsföretagen beroende på om de är tillverkande, förvärvande eller mixföretag.
- 27 Eftersom beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg är en svår materia att tillgodogöra sig har Västerbergslagen av pedagogiska skäl tagit fram en animerad powerpointpresentation som illustrerar beräkningen av schablonen 8 procent och hur avdraget för mix-företag måste beräknas för att vara förenlig med kammarrättens domar. Västerbergslagen hänvisar till [Bilaga 15](#) som innehåller en presentation och en förklaring i löptext (presentationen ges in per e-post och på USB-sticka). I korthet förklarar bilagan följande.
- 28 Avseende mix-företag har Ei tillämpat Ei:s Tilläggsmetod för att beräkna avdraget för de poster som elnätsföretagen "tillverkar" på egen hand. Ei:s Tilläggsmetod utgår ifrån samma schablon som använts för att beräkna ersättningen för hela elnätet, dvs 8 procent. Detta trots att denna schablon förutsätter tillämpning på just ett *helt* elnät, dvs. med en specifik blandning av material- och arbetskostnader.
- 29 När man tillämpar schablonen 8 procent på ett *helt* elnät blir resultatet rättvisande eftersom nätet som helhet uppvisar en blandning av material och arbete som sannolikt är nära den specifika blandningen som Ei beräknat för det så kallade Sverigenätet. Schablonen kan dock vara gravt missvisande om den tillämpas endast på en delmängd av ett elnät. Blandningen av arbete och material är i detta fall en konsekvens av en vald strategi och kan ha en helt unik sammansättning. Det är just sådana situationer som kan – och i Västerbergslagens fall har – uppkommit för mixföretag. Vilka delar av elnätet som ett mixföretag "tillverkar" beror på vilken affärsstrategi företaget väljer. Västerbergslagen väljer att nästan uteslutande "tillverka" material då centrala uppköp pressar ned priserna. Eftersom schablonen om 8 procent är beräknad som ett genomsnitt för investeringsutgifter avseende både arbete och material i en specifik sammansättning, ger den ett felaktigt resultat vid tillämpning på huvudsakligen material. Avdraget blir därför oproportionerligt stort. Ett mixföretag som istället "tillverkat" huvudsakligen arbete skulle fått ett oproportionerligt litet avdrag.

- 30 Det är av denna anledning som Ei:s Tilläggsmetod strider mot såväl ellagen som E.ON-
domen. Detta har Västerbergslagen utförligt redogjort för i avsnitt D.6 i det kompletterande
överklagandet. Västerbergslagens Tilläggsmetod tar höjd för om avdraget avser arbete eller
material. Detta innebär att mixföretag varken försätts i en bättre eller sämre situation
beroende på hur de organiseras. Västerbergslagens Tilläggsmetod är därför förenlig med
kammarrättens domar.
- 3 Ei har felaktigt återgivit Västerbergslagens Tilläggsmetod i sitt yttrande**
- 31 Det bör även uppmärksammas att Ei oriktigt återger utfallet av Västerbergslagens
Tilläggsmetod i tabellerna på sidan 6–7 i yttrandet.
- 32 Ei anger att Västerbergslagens Tilläggsmetod kräver att fördelningen är ca 2/3 material och
1/3 arbete för att ersättningen ska uppgå till 8 procent. Om fördelningen är en annan påstås
att ersättningen kan såväl överstiga som understiga 8 procent. I två exempel visar Ei att Ei:s
Tilläggsmetod alltid ger 8 procent medan Västerbergslagens Tilläggsmetod enligt Ei ger mer
än 8 procent för exempel 1 och mindre än 8 procent i exempel 2. Ei har dock i detta
avseende missförstått hur Västerbergslagens Tilläggsmetod tillämpas.
- 33 Västerbergslagens Tilläggsmetod för mixföretag utgår från full ersättning för ett helt
förvärvande företag. Om företaget är helt förvärvande ger även Västerbergslagens
Tilläggsmetod 8 procent, oberoende av den verkliga fördelningen mellan material och
arbete. Därefter görs avdrag för det eget material eller eget arbete som mixföretaget svarar
för. Ersättningen blir 0–8 procent beroende på verkliga volymer för eget material och eget
arbete och därmed verklig fördelning dem emellan. Detta ger att i Västerbergslagens
Tilläggsmetod kan ett mixföretag aldrig få en högre ersättning än ett helt förvärvande
företag. Ei:s beskrivning av Västerbergslagens Tilläggsmetod och de två exemplen i Ei:s
yttrande är därmed missvisande.
- 34 I Bilaga 16 redovisas Ei:s två exempel utifrån ett mixföretag som antingen svarar för allt
material eller allt arbete. Av bilagan framgår, såsom redan visats i det föregående yttrandet,
att Ei:s Tilläggsmetod och Västerbergslagens Tilläggsmetod ger olika ersättningar för just
mixföretag. Detta beror på att Västerbergslagens Tilläggsmetod beaktar verkliga volymer för
eget material och eget arbete medan Ei:s Tilläggsmetod utgår från en schablon. Ei:s
Tilläggsmetod ger lägre ersättning för företag som svarar för allt material och högre
ersättning för företag som svarar för allt arbete. Som framhållits i det kompletterande
överklagandet blir Ei:s Tilläggsmetod därmed styrande för hur elnätsföretagen organiserar
sig eftersom företaget av reglertaktiska skäl får ett mycket starkt ekonomiskt incitament att
välja att själv svara för eget arbete även om det skulle vara mer rationellt att anlita en
entreprenör.
- 35 Det bör slutligen noteras att Ei i yttrandet påstår att Ei:s Tilläggsmetod använts vid
fastställande av intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019 samt att Västerbergslagen inte
överklagat detta beslut. Detta är riktigt. Anledningen till att beslutet inte överklagats är dels
att frågan är föremål för förvaltningsrätten prövning i detta mål (vilket kommer leda till en
ansökan om följdändring avseende tillsynsperioden 2016–2019 om rätten bifaller
Västerbergslagens talan), dels är beloppen för tillsynsperioden 2016–2019 betydligt lägre.
Att Västerbergslagen inte överklagat Ei:s beslut för perioden 2016–2019 ska på intet vis ses
som ett godkännande av Ei:s Tilläggsmetod som sådan.

C. Ingående kapitalbas

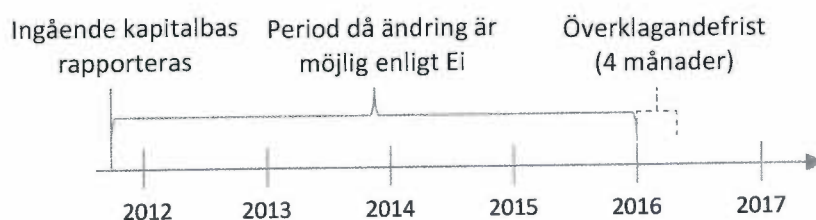
- 36 Ei redogör i yttrandet för myndighetens syn på de beslut som fattas vid fastställandet av intäktsramen och menar att den ingående kapitalbasen inte kan justeras vid omprövningen efter tillsynsperiodens slut.⁹ Västerbergslagen avser inte att upprepa vad som anförts i det kompletterande överklagandet men vill därtill tillägga följande i anledning av Ei:s yttrande:
- a) Ei ger en felaktig beskrivning av förarbetena till ellagen,
 - b) Ei:s ändamålstolkning är inte korrekt,
 - c) Ei:s påstående om bristande incitament att rapportera korrekt kapitalbas saknar fog, och
 - d) Ei:s påstående om att myndigheten aldrig har uppmanat elnätsföretagen att rapportera felaktigheter i den ingående kapitalbasen efter tillsynsperioden för ändring av intäktsramen är inte korrekt.
- 37 Dessa frågor kommer behandlas i det följande.
- 38 Västerbergslagen noterar även att Förvaltningsrätten i Linköping den 19 maj 2017 prövade aktuell fråga i mål nr 8058–16 och bekräftat att den ingående kapitalbasen kan justeras efter tillsynsperiodens utgång. Det saknas anledning att göra en annan bedömning i förevarande fall.
- 4 Ei:s beskrivning av förarbetena till ellagen är oriktig
- 39 I det kompletterande överklagandet redogjordes utförligt för förarbetena och syftet med 5 kap. 15 § ellagen och Västerbergslagen hänvisar därmed till vad som tidigare anförts.¹⁰ Det bör dock noteras att Ei vid två tillfällen i yttrandet framhåller att det av propositionen till ellagen skulle framgå att Ei "endast" skulle ompröva prognoserna, och därmed inte den ingående kapitalbasen, efter tillsynsperiodens slut.¹¹ Som stöd för påståendet att endast detta ska prövas hänvisar Ei till proposition 2008/09:141 sidan 44 ff. Det framgår dock inte av hänvisade sidor – eller någon annan del av förarbetena till ellagen – att endast prognosdelen av intäktsramen kan justeras efter tillsynsperioden. Anledningen till detta är att någon sådan begränsning inte finns.
- 5 Ändamålet med förhandsregleringen
- 40 Ei påstår att en justering efter tillsynsperioden skulle strida mot hela syftet med en förhandsreglering och påverka förutsägbarheten för slutkunderna. Invändningen saknar fog.
- 41 För det första innebär Västerbergslagens tolkning av ellagen inte någon noterbar ökad osäkerhet för kunderna. Den ingående kapitalbasen rapporteras ett par månader innan tillsynsperioden inleds. Under den perioden innan tillsynsperioden påbörjats finns inga hinder mot att göra justeringar i den ingående kapitalbasen. Det är vidare ostridigt att den ingående kapitalbasen kan justeras under tillsynsperioden enligt 5 kap. 10–11 § ellagen om justeringen är väsentlig. Det är således ostridigt att det är möjligt att justera den ingående kapitalbasen under drygt 4 års tid.
- 42 Den frist som Ei invänder emot är den fyra månader långa överklagandefrist som följer direkt efter tillsynsperiodens utgång. Om en justering skulle tillåtas under denna period

⁹ Ei:s yttrande, sidorna 8-9.

¹⁰ Kompletterande överklagande, avsnitt 2.1.

¹¹ Ei:s yttrande, sidan 9.

menar Ei att det dels skulle strida mot hela syftet med förhandsregleringar, dels medföra en oacceptabel oförutsägbarhet för kunderna.

43 Ei:s resonemang illustreras bäst genom en tidslinje:

44 Västerbergslagen bestrider att slutkundernas förutsägbarhet nämnvärt skulle påverkas av att den ingående kapitalbasen skulle kunna justeras även under överklagandefristen. Vidare ser Västerbergslagen ingen risk i att syftet med förhandsregleringen skulle gå förlorat. Det finns inte någon motsättning mellan att tillåta en justering av en felaktig uppgift för att fastställa en korrekt intäktsram och systemet med en förhandsreglering.

45 För det andra bör det understrykas att Ei:s påstående att felaktiga beslut avseende den ingående kapitalbasen inte ska kunna ändras strider mot den grundläggande förvaltningsrättsliga principer om materiellt korrekta beslut.

6 Ei:s övriga påståenden saknar grund

46 Ei påstår i yttrandet att om elnätsföretagen tillåts korrigera sina uppgifter även under den fyra månader långa överklagandefristen så skulle det innebära att "det saknas incitament för elnätsföretagen att rapportera korrekta uppgifter inför tillsynsperioden" vilket enligt Ei skulle medföra "stora konsekvenser för effektiviteten och förutsägbarheten i regleringen".¹² Hur och varför denna fyra månader långa frist skulle påverka elnätsföretagens incitament att rapportera en korrekt ingående kapitalbas är oklart. Västerbergslagen kan endast konstatera att bolaget givetvis har ett incitament att rapportera en korrekt ingående kapitalbas redan innan tillsynsperiodens början och därefter korrigera eventuella felaktigheter så snart de upptäcks. Bolaget har ingen anledning att inte vilja fastställa en korrekt och slutlig kapitalbas så tidigt som möjligt då detta medför förutsägbarhet. Detta incitament påverkas inte av den fyra månader långa överklagandefristen.

47 Det bör hållas i åtanke att elnätsföretagen rapporterat in korrigerade ingående kapitalbaser för samtliga redovisningsenheter där avvikelser uppmärksammats, dvs. både till för- och nackdel för elnätsföretagen. Vattenfallkoncernens olika redovisningsenheter har rapporterat in såväl för höga som för låga ingående kapitalbasvärden till Ei efter utgången av tillsynsperioden. Vattenfallkoncernen har överklagat de beslut som bolaget kunnat överklaga, dvs. de beslut som gått Vattenfallkoncernen emot.

48 Slutligen påstår Ei att myndigheten aldrig ändrat inställning avseende när den ingående kapitalbasen kan justeras. Detta är ett minst sagt anmärkningsvärt påstående som är uppenbart felaktigt. Västerbergslagen hänvisar till vad som anförts i avsnitt D i det

¹² Ei:s yttrande, sidan 10.

kompletterande överklagandet. Som där anförs framgår det explicit av Ei:s egen handbok att "[f]ör det fall elnätsföretaget har upptäckt felaktigheter i den ingående kapitalbasen per den 31 december 2010 som inte rapporterats under tillsynsperioden kan dessa rapporteras till Ei tillsammans med en begäran om ändring"¹³. Ei:s tidigare uppmaning till elnätsföretagen att granska och rapportera in felaktigheter i den ingående kapitalbasen efter tillsynsperiodens utgång och begära ändring är helt oförenlig med påståendet att myndigheten aldrig ansett att någon sådan ändring varit möjlig. Om Ei alltid haft nuvarande inställning bör det rimligtvis framgått av handboken att felaktigheter i den ingående kapitalbasen måste rapporteras under tillsynsperioden. Handbokens och informationsmaterialet som Ei försett elnätsföretagen med framstår med myndighetens nuvarande tolkning som direkt vilseledande.

Som ovan

Linda Landén

Karl Guterstam

¹³ Ei:s Handbok för rapportering av uppgifter för avstämning av elnätsföretagens intäktsramar, Tillsynsperiod 2012-2015 (version 1.1), avsnitt 5, sid 36 (Bilaga 6 till det kompletterande överklagandet).

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga	Dokument	Datum
1.	Ei:s beslut	15 juni 2016
1.1	Ei:s justering av beslut	8 juli 2016
2.	EIFS (2010:6)	14 oktober 2010
3.	EIFS (2011:1)	21 mars 2011
4.	Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål 8031-11	11 december 2013
5.	Kammarrätten i Jönköpings dom i mål 129-14	10 november 2014
6.	Handbok för rapportering av uppgifter för avstämning av elnätsföretagens intäktsramar – Tillsynsperioden 2012-2015	18 februari 2016
7.	Ei:s presentation vid informationsmöte	
8.	Ei:s promemoria (2010:11) Normvärden - För anläggningar med spänning upp till och med 24kV	
9.	Ei konsultrapport - Anskaffningsvärden i elnätsverksamhet	9 april 2010
10.	Beräkningsbilaga	
11.	Ei (R2010:07)	maj 2010
12.	Förvaltningsrätten i Linköpings dom 8021-11	11 december 2013
13.	Beräkning av AOMO med Västerbergslagens och Ei:s Tilläggsmetoder – ”Tillverkar” arbete och ”förvärvar” material	
14.	Beräkning av Västerbergslagens arbets- och materialomkostnadspålägg	
Yttrande den 26 maj 2017		
15.	Illustration av beräkningen av AO/MO samt Västerbergslagens Tilläggsmetod	
16.	Beräkningsexempel avseende AO/MO	

Illustration över hur man beräknar arbets- och materialomkostnadspålägg

För att förstå vad Västerbergslagen gör gällande måste man förstå hur Ei först använt de reducerade tilläggen för arbetsomkostnader respektive materialomkostnader var för sig för att beräkna individuella reduceringar av normvärdena för olika lokalnätsanläggningar samt därefter räknat fram en genomsnittlig schablon om 8 %.

Följande redogörelse ska läsas samtidigt som läsaren klickar sig igenom den till yttrandet bifogade animerade powerpointpresentationen (presentationen ska visas som ett "bildspel"). I texten noteras när läsaren ska klicka sig vidare i presentationen (vilken är en principiell illustration och inte skalenlig).

1. Ei:s beräkning av arbets- och materialomkostnadspålägg ("AO/MO") är baserad på en genomsnittlig schablon. Man har beaktat alla olika komponenter som enligt Ei:s normprislista behövs i ett elnät; t.ex. kablar av olika slag, nätstationer etc.
2. Man har dock först för var och en av dessa normkoder beaktat den verkliga fördelningen mellan material och arbete. I vårt exempel har man tittat på kostnaden för 1 km kabel av typen X och konstaterat att kostnaden för den är 10 för arbete och 14 för material. [[Klicka för illustration – Bild 2](#)]
3. Denna initiala kostnad tar dock inte höjd för alla tillkommande kostnader som uppkommer i samband med att lägga 1 km av kabel X. För arbetet tillkommer kostnader för att anlita personal, utbilda personal, etc. För material tillkommer kostnad för förvaring, transport etc. Enligt ellagen ska alla skäligen ersättas, vilket även inkluderar dessa omkostnader.
4. Av denna anledning görs ett pålägg baserat på EBR-katalogen för att kompensera nätföretagen för dessa omkostnader (se redogörelse för EBR-katalogen i det kompletterande överklagandet). För arbete görs ett pålägg om 152 % och för material ett pålägg om 8 %. [[Klicka för illustration](#)]
5. Nätföretag som verkar i egen regi, helt eller delvis, kan dock redovisa dessa pålägg som löpande kostnader. Kompensation för hela eller delar av AO/MO kommer då att ges i intäktsramen på annat vis. Normvärdena i Ei:s normprislista ska därför reduceras för att undvika att elnätsföretagen får dubbel kompensation. Pålägget för arbete justeras därför från 152 % till 102 % och pålägget för material från 8 % till 6 % av den initiala kostnaden. [[Klicka för illustration](#)] De röda fälten illustrerar minskningen av pålägget.
6. I vårt exempel avseende 1 km av kabel x blir den totala reduktionen för både arbete och material tillsammans i genomsnitt ca 13 % för just den här komponenten. [[Klicka för illustration](#)]
7. Detta avser dock endast en 1 km av viss kabel. Samma övning kan utföras för alla olika komponenter i ett elnät. För en nätstation kan kostnaden t.ex. vara 16 för arbete och 4 för material vilket skulle ge en reduktion om ca 18 %. [[Klicka för illustration](#)] För en transformator är materialkostnaden betydligt större i jämförelse med arbetet och den genomsnittliga reduktionen blir i stället ca 8 %. [[Klicka för illustration](#)]
8. Om man tillämpar denna metod på ett typiskt elnät med en rimlig förekomst av och fördelning mellan olika typer av komponenter (som det så kallade Sverigenätet) blir den genomsnittliga reduktionen för både arbete och material ca. 8 % av den totala investeringsutgiften. [[Klicka för](#)

illustration] Vi kan därmed beräkna att den genomsnittliga komponenten i ett elnät består av 65,81 % materialkostnad och 24,19 % arbetskostnad. [Klicka för illustration]

Detta är grunden för beräkningen av schablonen om 8 %. Denna schablon har Ei tillämpat och den ifrågasätts inte av Västerbergslagen för det fall den tillämpas på ett helt elnät och inte heller som en utgångspunkt för vad ett företag maximalt kan erhålla i kompensation för reducerade AO/MO.

Detta mål rör i stället hur Ei hanterar den speciella situationen med "mix-företag" (dvs. företag som är både förvärvande och tillverkande) mot bakgrund av E.ON-domen.

Illustration av Västerbergslagens invändning

9. [Klicka för illustration – Bild 3] Kammarrätten har i E.ON-domen slagit fast att nätföretagen inte ska missgynnas beroende på hur verksamheten organiseras och att Ei därmed måste ta höjd för detta i beräkningen av AO/MO.

Som redogjorts för i det kompletterande överklagandet och yttrandet har Västerbergslagen valt att varken förvärva eller tillverka alla projekt. För att underhålla och bygga elnätet så kostnadseffektivt som möjligt har Västerbergslagen valt att i mindre omfattning utföra eget arbete och framförallt att köpa upp visst material på egen hand då, beroende på Vattenfallkoncernens storlek, centraliserade uppköp medför ett bättre pris.

10. [Klicka för illustration] De svarta rutorna illustrerar vilken del av vissa komponenter som Västerbergslagen "tillverkar", dvs hanterar i egen regi. De gula fälten visar den reduktion av AO/MO som är knuten till det som Västerbergslagen "tillverkar".

Västerbergslagen tillverkar dock inte alla delar i nätet och inte heller alla typer av komponenter. Nätföretaget är därför en "mix" mellan tillverkande och förvärvande företag och ska följaktligen erhålla en kompensation mindre än 8 % av total investeringsutgift. Frågan i målet rör hur minskningen ska fastställas och hur stor den ska vara.

Hur ska avdraget från AO/MO beräknas, dvs. ska Ei:s eller Västerbergslagens Tilläggsmetod tillämpas?

Som vi redogjort för bygger Ei:s beräkning på ett genomsnitt för ett *helt* elnät och ett genomsnittomkostnadspålägg beräknas därefter. Om ett nätföretag dock "tillverkat" visst arbete eller material på egen hand följer det av en vald strategi. I Västerbergslagens fall är strategin att köpa upp huvudsakligen material eftersom det är så bolaget kan nyttja skalfördelar.

Detta innebär att den reduktion som är knuten till det Västerbergslagen "tillverkar" (de gula fälten) är relativt begränsad eftersom reduktionen för material är lågt. Hade företaget i stället "tillverkat" mycket arbete hade reduktionen varit högre.

Ei anser dock att denna minskning av kompensationen för AO/MO kan och bör fastställas schablonmässigt, på ett likartat sätt som i beräkningen som har utförts för ett helt elnät. I stället för att minska kompensationen motsvarande det faktiska utfallet (dvs. de gula markeringarna) beräknar Ei en minskning med schablonen 8 %. Detta medför att minskningen i Västerbergslagens fall blir långt större än den faktiska reduktionen på det arbete och material som Västerbergslagen "tillverkar".

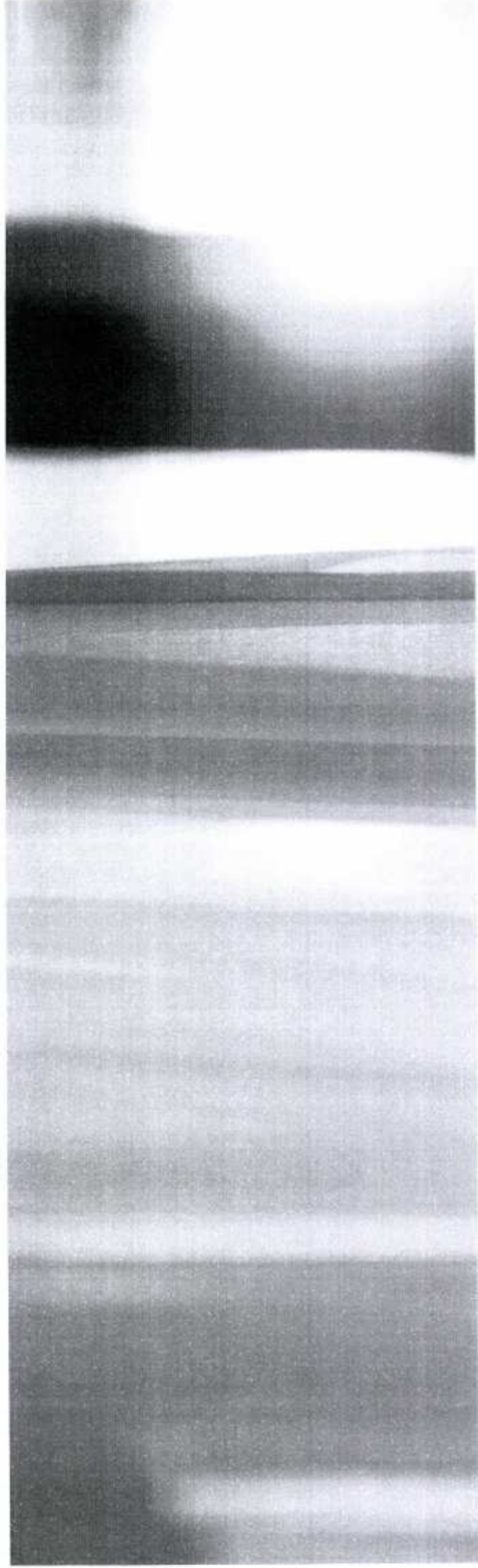
Västerbergslagen anser inte att en sådan schablonisering är lämplig, utan hänsyn måste tas till ett företags verkliga förutsättningar då de är en konsekvens av den valda strategin och inte jämförbar mellan olika företag. Ei:s Tilläggsmetod blir styrande för hur nätföretagen kommer lägga upp sin

verksamhet, vilket medför att verksamheten inte kommer att bedrivas så effektivt som möjligt. Enligt Västerbergslagen ska minskningen därför i stället motsvara den faktiska redueringen av AO/MO (dvs. de faktiska gula fälten).

Detta är anledningen till att det för mixföretag krävs ett komplement till den schablonmetod som Ei tillämpat. Det är just ett sådant komplement som Västerbergslagens Tilläggsmetod innebär.

Detta utesluter dock inte att den generella schablonen om 8 % fortfarande (i) används som en utgångspunkt för beräkningen av AO/MO och (ii) utgör en maximal begränsning av erhållen kompensation för AO/MO. Den enda skillnaden är att Västerbergslagens Tilläggsmetod beaktar vad mixföretag *de facto* har "tillverkat" på egen hand vid beräkningen av redueringen av AO/MO.

frank ADVOKATBYRÅ

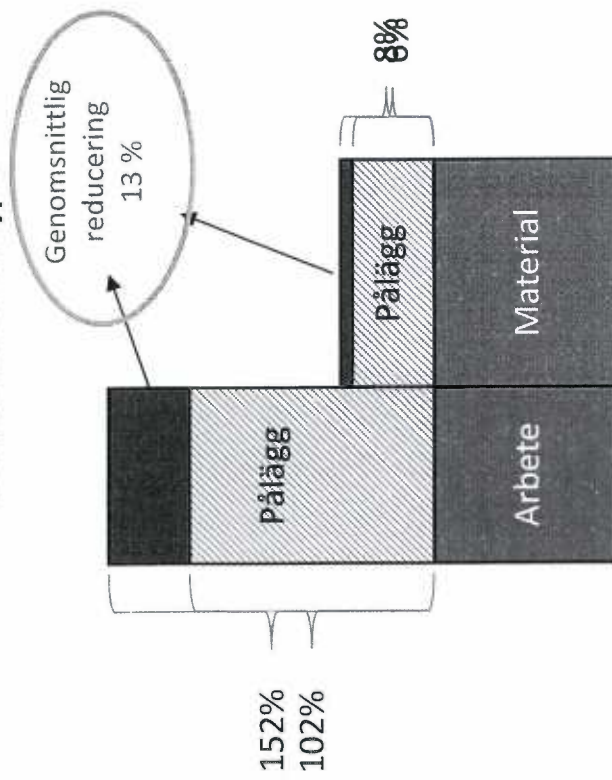

Västerberglagen

Beräkning av arbets- och materialomkostnadspålägg

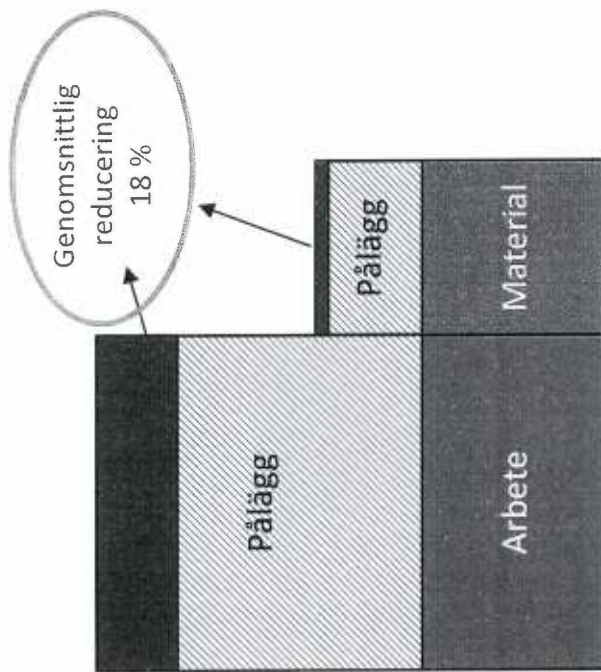
Beräkningsmodell

1 km av kabel av typ x

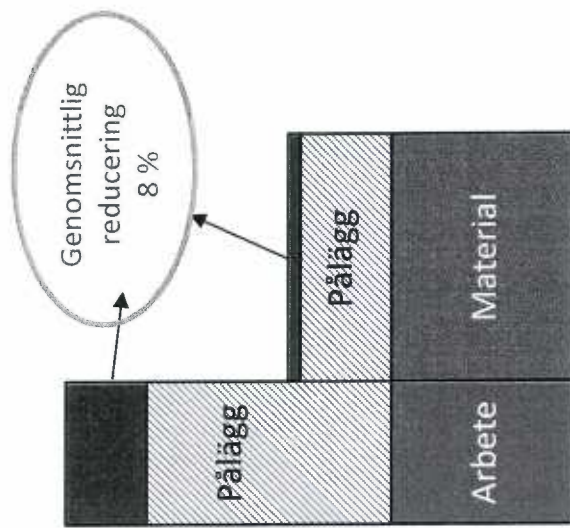
Kostnad: 10 Kostnad: 14

Nätstation

Kostnad: 16 Kostnad: 4

Transformator

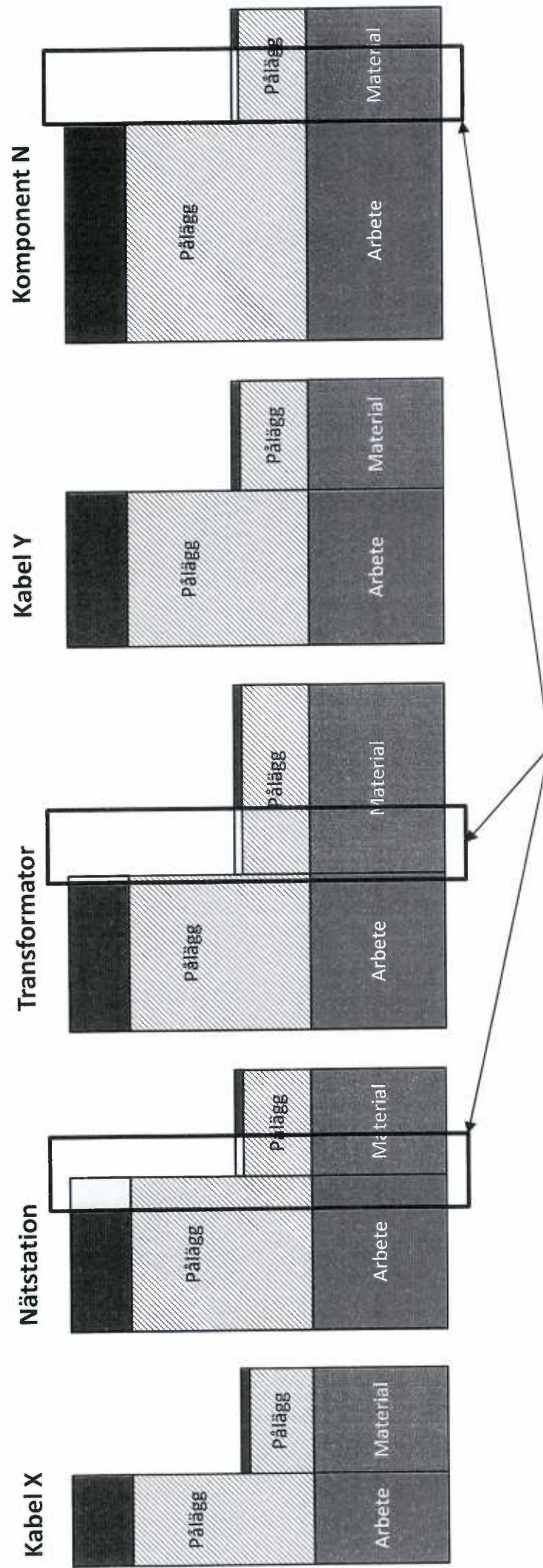

Kostnad: 3 Kostnad: 14

Total genomsnittlig reducering på alla komponenter
i ett helt elnät: 8 %

Genomsnittlig fördelning mellan arbete och materialkostnad
på ett helt elnät: 65,81 % material och 24,19 % arbete

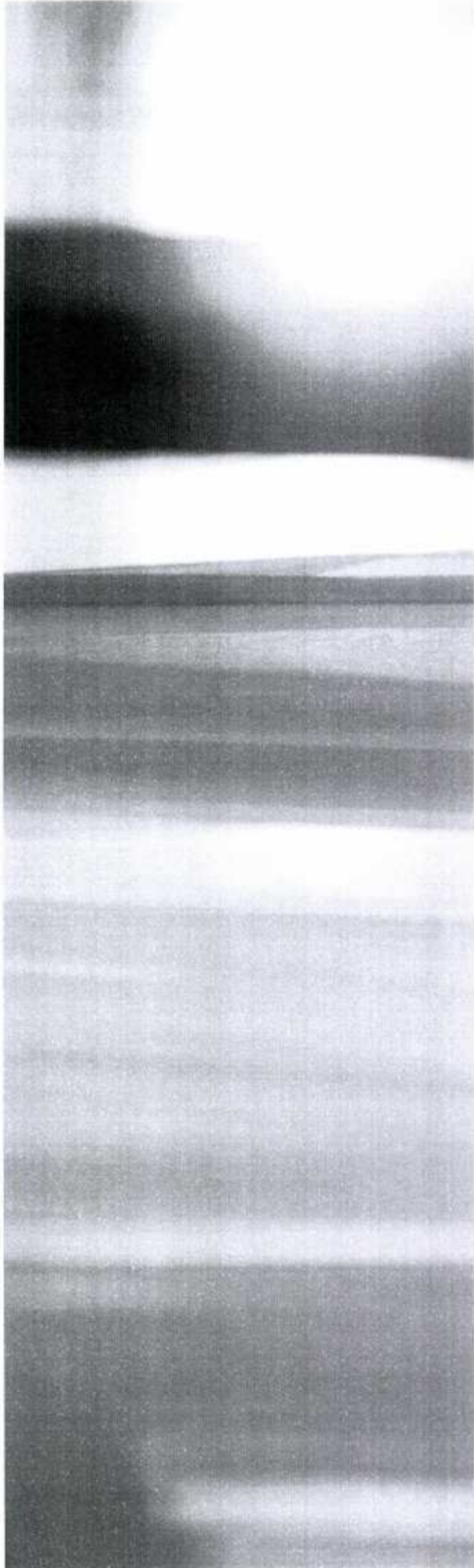
AO/MO för "mix-företag"

"Tillverkas" (dvs. hanteras i egen regi)

Det finns inget stöd för att minskningen av AO/MO-pålägg (det gula) i genomsnitt är just 8 %.
Vald strategi för eget arbete är unik för varje företag.

frank ADVOKATBYRÅ

Ei:s och Västerbergslagens Tilläggsmetod - Mixföretag som svarar för eget material

Ei:s Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-60	8,00%	-4,8
Varav eget arbete	0	8,00%	0,0
Ersättning för mixföretag			4,8

Västerbergslagens Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-60	1,85%	-1,1
Varav eget arbete	0	19,84%	0,0
Ersättning för mixföretag			8,5

Ei:s Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-100	8,00%	-8,0
Varav eget arbete	0	8,00%	0,0
Ersättning för mixföretag			1,6

Västerbergslagens Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-100	1,85%	-1,9
Varav eget arbete	0	19,84%	0,0
Ersättning för mixföretag			7,8

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2017-05-26

Mål nr

Aktbil

Ei:s och Västerbergslagens Tilläggsmetod - Mixföretag som svarar för eget arbete

Ei:s Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	8,00%	0,0
Varav eget arbete	-60	8,00%	-4,8
Ersättning för mixföretag			4,8

Västerbergslagens Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	1,85%	0,0
Varav eget arbete	-60	19,84%	-11,9
Ersättning för mixföretag			0,0

Ei:s Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	8,00%	0,0
Varav eget arbete	-20	8,00%	-1,6
Ersättning för mixföretag			8,0

Västerbergslagens Tilläggsmetod	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	1,85%	0,0
Varav eget arbete	-20	19,84%	-4,0
Ersättning för mixföretag			5,6